

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1996-1997 (*)

9 JANVIER 1997

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 259ter du Code judiciaire

(Déposée par M. Geert Bourgeois)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. La loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats a, en principe, correctement réglé le problème des nominations non objectives dans la magistrature. Pour ce faire, la loi a prévu une double possibilité d'accès à la magistrature : soit par la réussite de l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 259bis du Code judiciaire soit par l'accomplissement du stage judiciaire prévu par l'article 259^{quater} du même Code, après réussite d'un concours d'admission audit stage.

D'une manière générale, cette loi a été accueillie favorablement, à l'exception de l'article 21, § 1er, alinéa 2, inséré par l'article 3 de la loi du 6 août 1993.

En vertu de cette disposition transitoire, les juges suppléants et les juges suppléants auxquels démission honorable a été accordée avant l'entrée en vigueur de cette loi, sont réputés avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 259bis du Code judiciaire.

(*) Troisième session de la 49e législature.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1996-1997 (*)

9 JANUARI 1997

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 259ter van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Geert Bourgeois)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. De wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten heeft het probleem van de niet-objectieve benoemingen in de magistratuur principieel naar behoren opgelost. De wet creëerde daartoe een dubbele toegangsmogelijkheid : het in artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven examen in zake beroepsbekwaamheid of de bij artikel 259^{quater} voorgeschreven gerechtelijke stage, voor de geslaagden van een vergelijkend toelatingsexamen voor die stage.

Deze wet wordt over het algemeen gunstig beoordeeld, met uitzondering van artikel 21, § 1, tweede lid, ingevoegd door artikel 3 van de wet van 6 augustus 1993.

Door deze overgangsbepalingen worden de plaatsvervangende rechters en de plaatsvervangende rechters die vóór de inwerkingtreding van deze wet om eervolle redenen ontslag hebben gekregen, geacht geslaagd te zijn voor het examen in zake beroepsbekwaamheid bedoeld in artikel 259bis van het Gerechtelijk Wetboek.

(*) Derde zitting van de 49e zittingsperiode.

La proposition de loi n° 730/1 a été déposée afin de supprimer ce moyen de contourner très aisément la législation.

Il convient toutefois d'améliorer et d'affiner la loi sur deux autres points.

2. Un premier problème se pose en effet du fait que les avis qui sont remis au ministre de la Justice conformément à l'article 259ter, § 1er, alinéa 1er, ne contiennent pas de classement des candidats. La présente proposition de loi entend combler cette lacune.

À l'heure actuelle, la loi ne prévoit rien en ce qui concerne l'avis qui doit être formulé.

Les avis sont actuellement formulés de manières très diverses : favorable, défavorable, réservé, très favorable.

Il faut charger les comités d'avis d'établir un classement des candidats. On tiendra compte, à cet effet, de tous les éléments utiles, parmi lesquels :

- aptitudes, diplômes, publications, formation complémentaire;
- mérites, aptitude professionnelle, expérience;
- qualités humaines et psychologiques pour l'exercice de la fonction.

En ce qui concerne la portée de cet avis, plusieurs solutions sont possibles :

— Un avis non contraignant n'a guère de sens, étant donné que cela ouvre la voie à l'arbitraire et à l'opportunisme dans le domaine des nominations.

— Un avis contraignant, dans la mesure où il est rendu ou non un avis unanime, n'est guère souhaitable non plus. Cela serait contraire à la Constitution et viderait de sa substance le principe de la responsabilité ministérielle.

— Il s'indique dès lors de prévoir un avis dans le cadre duquel le Roi (le ministre de la Justice) ne *peut déroger au classement que par une décision expressément motivée* conformément à la loi du 29 juillet 1991. En vertu de la Constitution, c'est le Roi qui procède aux nominations. Le législateur peut certes imposer des conditions mais pas accorder à un autre organe qui en outre n'assume aucune responsabilité politique, le pouvoir (de fait) de nommer ou de refuser de procéder à une nomination.

Lorsqu'il déroge au classement, et nomme un candidat moins bien classé, le ministre devra donc motiver sa décision de manière explicite.

Le Roi ne peut évidemment nommer un candidat ayant fait l'objet d'un avis « défavorable ».

Reste le cas (qui ne se présentera certainement pas souvent) où il n'y a qu'un seul candidat. Celui-ci ne pourra être nommé qu'en cas d'avis favorable du comité d'avis.

3. Le deuxième problème a trait à la compétence territoriale des comités d'avis : il arrive que le comité d'avis d'un arrondissement doive formuler un avis à propos d'un candidat domicilié et exerçant sa profession dans un autre arrondissement (un avocat par exemple, *quod plerumque fit* ...). Les membres du

Om deze reuzegrote « achterpoort » te sluiten werd wetsvoorstel n° 730/1 ingediend.

Daarnaast dient de wet echter nog op twee manieren verbeterd, verfijnd te worden.

2. Een eerste probleem is immers dat de adviezen die aan de minister van Justitie verstrekt worden overeenkomstig artikel 259ter, § 1, eerste lid, de kandidaten niet rangschikken. Met onderhavig wetsvoorstel wordt beoogd deze lacune op te heffen.

Momenteel bevat de wet geen voorschriften over het advies dat moet verleend worden.

Thans zijn de adviezen veelal : gunstig, ongunstig, voorbehouden, zeer gunstig.

Aan de adviescomités dient opgedragen te worden de kandidaten te rangschikken. Daarbij zal rekening gehouden worden met alle nuttige elementen, waaronder :

- bekwaamheid, diploma's, publicaties, bijkomende vorming;
- verdiensten, beroepsbekwaamheid, ervaring;
- menselijke en psychologische geschiktheid voor het ambt.

Voor de draagwijdte van het advies zijn verschillende oplossingen mogelijk :

— Een vrijblijvend advies heeft geen enkele zin, aangezien het de deur open laat voor willekeur en opportunisme bij de benoeming.

— Een bindend advies, al dan niet naargelang er een unaniem advies verstrekt werd, is evenmin wenselijk. Het is niet verenigbaar met de Grondwet en bovendien holt het de politieke verantwoordelijkheid van de minister uit.

— Een advies waarbij de Koning (de minister van Justitie) alleen *op uitdrukkelijk gemotiveerde wijze van de rangschikking mag afwijken* overeenkomstig de wet van 29 juli 1991 is derhalve aangewezen. Grondwettelijk is het de Koning die benoemt. De wetgever kan wel voorwaarden stellen, maar niet aan een ander orgaan, dat bovendien geen politieke verantwoordelijkheid draagt, de (feitelijke) bevoegdheid verlenen om te benoemen of een benoeming te weigeren.

Wanneer de minister van de rangschikking afwijkt, en een minder hoog gerangschikte kandidaat benoemt, moet hij derhalve de benoemingsbeslissing op dit punt uitdrukkelijk motiveren.

Uiteraard mag de Koning een kandidaat over wie een « ongunstig » advies gegeven is, niet benoemen.

Blijft het probleem (dat zich wel niet zo vaak zal voordoen) van het geval dat er maar één kandidaat is. In dat geval kan de kandidaat enkel na een gunstig advies van het adviescomité worden benoemd.

3. Een tweede probleem heeft te maken met de territoriale bevoegdheid van de adviescomités : nu komt het nogal eens voor dat het adviescomité van een bepaald arrondissement advies moet verlenen aangaande een kandidaat die in een ander arrondissement woont, en (als advocaat bijvoorbeeld, *quod*

comité d'avis ne connaissent généralement pas ce candidat.

Nous proposons dès lors que le comité d'avis concerné doive, dans ce cas, recueillir l'avis du comité d'avis du ressort où le candidat exerce sa profession.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

A l'article 259ter du Code judiciaire, sont apportées les modifications suivantes :

1° Au § 1er, alinéa 1er, le texte suivant est inséré entre la première et la deuxième phrase :

« L'avis comprend le classement motivé des candidats, compte tenu de leurs compétence, aptitude, titres et mérites. »

2° Le § 6 est complété comme suit :

« Si un candidat exerce sa profession dans un arrondissement judiciaire autre que celui où il pose sa candidature, le comité d'avis doit, avant de procéder au classement des candidats, recueillir l'avis du comité d'avis de l'arrondissement où le candidat exerce sa profession. »

28 novembre 1996.

plerumque fit ...) daar ook werkzaam is. De leden van het adviescomité kennen die kandidaat meestal niet.

Daarom wordt voorgesteld dat het betrokken adviescomité in dit geval het advies moet inwinnen van het adviescomité van het arrondissement waarin de kandidaat zijn beroep uitoefent.

G. BOURGEOIS

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 259ter van het Gerechtelijk Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 1, eerste lid, wordt tussen de eerste en de tweede zin de volgende tekst ingevoegd :

« Het advies bevat de gemotiveerde rangschikking van de kandidaten, rekening houdend met hun bekwaamheid, geschiktheid, titels en verdiensten. »

2° Paragraaf 6 wordt aangevuld als volgt :

« Indien een kandidaat zijn beroep uitoefent in een ander rechterlijk arrondissement dan datgene waar hij postuleert, dient het adviescomité, vooraleer tot rangschikking van de kandidaten over te gaan, het advies in te winnen van het adviescomité van het arrondissement waarin de kandidaat zijn beroep uitoefent. »

28 november 1996.

G. BOURGEOIS